

Motion till riksdagen

1989/90:Ub713

av Rune Rydén m.fl (m, fp, c, mp)

Alternativa lärarutbildningar för skolans lärarförsörjning

Den senaste prognosen för behovet av lärare (UIA våren 1989) visar ett behov av 6 700 nybörjarplatser budgetåret 1992/93 på grundskollärlinjen och ämneslärlinjen sammantaget. Det innebär en ökning i förhållande till i dag med 4 000 platser.

I den senaste avtalsrörelsen har undervisningsskyldigheten för stora lärargrupper minskats med flera lektioner per vecka. Enligt de uppgifter som lämnats kommer av detta skäl 6 000 nya lärartjänster att behövas.

Av budgetpropositionen framgår att särskilda åtgärder måste vidtas för att förbättra tillgången på lärare i ungdomsskolan, bl.a. genom vissa grundutbildningsinsatser. De aviserade åtgärderna bör enligt vår mening kompletteras med följande, som i första hand avser att trygga grundskolans lärarförsörjning.

Grundskollärlinjens gren för årskurserna 1–7 bör i vissa fall kunna genomås i två etapper!

Den första antagningsomgången för grenen inför läsåret 1989/90 utföll på följande sätt:

	Antal utb platser	Antal antagna	Lediga pl i %
Sv/So	1 168	873	25,2
Grundvux	64	24	62,5
Sv som andraspr	48	12	75,0
Ma/No	557	303	45,6

Det finns många studerande som tycker att grundskollärlinjen är för lång och därmed kostsam att genomgå eller som i första hand önskar undervisa på lågstadiet åtminstone i början av sin yrkesverksamhet. Utbildningen bör kunna anpassas även till sådana presumtiva sökandes behov genom att den kan genomås i två etapper. Den andra etappen bör kunna genomföras vid ett senare tillfälle. Den första etappen bör omfatta 100 poäng och den andra 40 poäng (större delen av de två fördjupningskurserna och en mindre del av praktiken bör kunna tillhöra denna senare del). Den första etappen bör ge behörighet till undervisning i årskurserna 1–3 och när den andra etappen har genomgåts får läraren behörighet att undervisa i årskurserna 1–7. En tredjedel av grenens nybörjarplatser bör utgöras av etappinledad utbildning. Därmed blir det också möjligt att inom oförändrad kostnads-

ram öka antalet nybörjarplatser för denna gren under första hälften av 1990-talet.

Mot. 1989/90
Ub713

En särskild praktisk-pedagogisk utbildning om 40 poäng för dem som har examen om 140 poäng i naturorienterande ämnen och matematik och vill bli lärare i grundskolan bör tillhandahållas!

För många är det för tidigt att redan i gymnasieskolans sista årskurs bestämma sig för läraryrket. Ett sådant beslut kan hos somliga studerande mogna fram långsamt, kanske först i slutet av den grundläggande högskoleutbildningen.

I budgetpropositionen sägs att det är svårt att rekrytera blivande lärare i matematik och naturorienterande ämnen till grundskollärlinjens gren för årskurserna 4–9. Som en alternativ rekrytering till läraryrket i dessa ämnen bör en särskild praktisk-pedagogisk utbildning m.m. om 40 poäng kunna tjäna. Utbildningen bör vända sig till dem som inom ramen för 140 poäng i naturorienterande ämnen med (eller utan) matematik har minst 40 poäng i minst tre ämnen. Viss utbildning i teknik bör kunna anordnas i anslutning till den praktisk-pedagogiska utbildningen.

Överför tomma platser på grundskollärlinjens praktisk-estetiska specialiseringar till bildlärlinjens m.fl. praktisk-estetiska lärlinjer!

Inom grundskollärlinjens gren för årskurserna 4–9 med specialiseringen praktisk-estetiskt ämne och annat ämne finns ett mycket stort antal lediga platser:

Specialisering	Antal utb platser	Antal antagna	Lediga pl i %
Bild/a-ä	40	8	80,0
Hemkunsk/a-ä	33	6	81,8
Musik/a-ä	89	25	72,0
Slöjd/a-ä	35	7	80,0
Textil/a-ä	24	6	75,0

I grundskolan behövs välutbildade lärare i bl.a. bild, hemkunskap, musik och slöjd. Det är inte meningsfullt att ha så höga antagningsantal för flertalet av grundskollärlinjens praktisk-estetiska specialiseringar som f.n., eftersom utbildningsplatserna ändå står tomma. Tomma platser som avser bild m.m. bör överföras till bildlärlinjen. Därmed kan den samlade antagningsvolym om 24 platser på bildlärlinjen, som alternerar mellan konstfackskolan i Stockholm och universitetet i Umeå och som åstadkommer så stora utbildningsorganisatoriska problem för båda högskoleenheterna, upphöra. Tomma platser, som avser hemkunskap, musik respektive slöjd m.m., bör vidare överföras till hushållslärlinjen, musiklärlinjen, slöjdlärlinjen respektive textillärlinjen. Det bör erinras om att UHÄ föreslagit en ökning av antalet nybörjarplatser för t.ex. hushållslärlinjen vilket inte biträtts i propositionen. Till saken hör att ettämneshögskoleutbildningen i praktisk-estetiska ämnen fortsätter att attrahera sökande och det hittills inte har varit några problem att besätta utbildningsplatserna på sådana lärarutbildningslinjer. Det är dessutom ytterst sällsynt att någon hoppar av en sådan utbildning.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till etappindelning av grundskollärlinjens gren för årskurserna 1–7,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det – så länge bristen på lärare i matematik och naturorienterande ämnen består i grundskolan – skall anordnas en särskild praktisk-pedagogisk utbildning om 40 poäng för dem som har en ämnesutbildning om 140 poäng i naturorienterande ämnen med eller utan matematik, varav minst 40 poäng i minst tre ämnen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att universitets- och högskoleämbetet skall få i uppdrag att överföra vissa vakanta antagningsplatser i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 19 januari 1990

Rune Rydén (m)

Martin Olsson (c)

Elisabet Franzén (mp)

Erling Bager (fp)